

**ОБ'ЄДНАЙМО ЗУСИЛЛЯ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА!**

РЕЗОЛЮЦІЯ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
“ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ПРИРОДНИХ ТА АГРАРНИХ ЛАНДШАФТІВ.
РОЗБУДОВА ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ”

10 ЖОВТНЯ 2014 р., м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК

E-mail: ygritsan@mail.ru

У проєкті доповіді України до конференції ООН зі сталого (збалансованого) розвитку “Ріо+20” зазначено, що нашу державу, яка займає майже 6 % площі Європи і зосереджує не менше 35 % її біорізноманіття, слід розглядати як потенціальну територію для його відновлення. Із 1991 року в Україні, зокрема на Дніпропетровщині, збільшено площу природно-заповідного фонду відповідно на 5 та 2 %. Підкреслимо, що, згідно із законом “Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 рр.”, планувалося збільшити цей показник на більш ніж 10 %. Тобто, щоб підняти показник у 3–6 разів, знадобилося б понад 20 років. Викликає велике побоювання можливість підвищення його навіть у 3 рази на рік. Значна частина території країни, на жаль, має спотворений ландшафт; останні військові загрози на півдні та сході ще більше посилюють його незадовільний стан. Саме тому учасники конференції зосередили свою увагу на питаннях збереження біологічного, геологічного і ландшафтного різноманіття, формування національної екомережі, розвитку природно-заповідного фонду, на міжнародному досвіді збереження природи та показниках забезпеченості захищеними територіями різних областей.

У роботі конференції взяли участь представники державних інституцій, науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів, науковці, співробітники біосферних і природних заповідників, широкий загал громадськості України. У матеріалах конференції знайшли оцінку аспекти функціонування природних та штучно створених екосистем у широкому географічному форматі як різних держав, так і природних зон. Розкрита важливість збереження “зіркових удач” Природи на рівні організму та біокосних утворень. Дослідники звертають увагу на стан залишків природного середовища урбанізованих територій, рекреаційні системи. Певну стурбованість у науковців та природоохоронців викликає сучасний стан водно-болотних угідь, які також характеризуються різноманітністю біоти та мікроландшафтів, особливостями кліматичних умов, мають важливе міжнародне значення в підтримці трансконтинентальних шляхів міграції водних птахів. Це вимагає ретельного вивчення та врахування особливостей кожного з угідь. Гостро висвітлено питання збереження біорізноманіття у зв'язку із сільськогосподарською діяльністю. Обговорено напрями охорони природних лук і степів, показано місце агробіорізноманіття як складового елемента екомережі. У більшості представлених доповідей та публікацій домінує концепція раціонального природокористування, яка в світі отримала назву “the wise use concept” (концепція “екологічно розумного” використання природних ресурсів), хоча є й інші точки зору.

ДИСКУСІЇ. РЕЦЕНЗІЇ. ПРОПОЗИЦІЇ...

Враховуючи викладене, учасники конференції пропонують:

- розробити програми відновлення порушених екосистем, у тому числі на територіях природно-заповідного фонду, із залученням представників міністерств, відомств, центральних та місцевих органів влади, науковців, працівників об'єктів ПЗФ та представників природоохоронних неурядових організацій;

- звернутися до органів виконавчої влади з питанням подальшого збалансованого використання коштів обласного фонду охорони навколишнього середовища та “зелених” інвестицій для розв'язання найгостріших екологічних проблем на місцях;

- розпочати розбудову інституційної системи збереження біорізноманіття з урахуванням державних пріоритетів;

- зміцнювати співпрацю з органами місцевого самоврядування, неурядових та наукових організацій щодо виконання вимог Конвенції про біорізноманіття;

- вжити заходів щодо наукового обґрунтування, розвитку економічних та заохочувальних підходів зі збереження біорізноманіття та агробіорізноманіття;

- відновити клопотання перед органами виконавчої влади і місцевого самоврядування про необхідність початку робіт з консервації земель, у першу чергу орних еродованих та деструктивно змінених територій;

- значно збільшити обсяги рекреацій на рекультивованих землях;

- природокористувачам регулювати об'єми заготівель відновлювального природного ресурсу, які не повинні перевищувати щорічного приросту популяцій;

- внести пропозиції щодо врегулювання суперечності між різними законодавчими актами, що стосуються природно-заповідного фонду (Лісовий та Земельний кодекси України, Закони України “Про природно-заповідний фонд України”, “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” та ін.); законодавчо встановити пріоритет заповідання природних територій над іншими видами людської діяльності та природокористування, запропонувавши для цього міжгалузеву робочу групу з фахівців, представників органів влади, громадськості, бізнесу, місцевих громад;

- створити окремий центральний орган виконавчої влади – Державне агентство екомережі й консервації земель та його філій по областях, якому підпорядкувати всі природоохоронні території України, для координації роботи та ефективної реалізації державної політики у сфері заповідної справи, на рівні області – регіональне комунальне підприємство з питань забезпечення, утримання, збереження та охорони створених об'єктів природно-заповідного фонду;

- продовжити адаптацію законодавства України у сфері збереження навколишнього середовища відповідно до вимог директив Європейського Союзу, впровадити до 2020 року екосистемний підхід в управлінську діяльність та поновити природоохоронні програми в тих областях, де строки попередніх вичерпані;

- активізувати роботу з посилення екологічної просвіти та освіти державних службовців, представників місцевих громад та органів самоврядування, громадян, представників бізнесу та громадських організацій. Відновити підготовку й видання літератури з питань природно-заповідного фонду області за рахунок обласного фонду охорони навколишнього середовища;

- популяризувати концепцію заповідності для збереження унікальних залишків природного середовища;

- збільшити ландшафтне розмаїття аграрних територій за рахунок зменшення площі розораних земель, малопридатних для сільгоспугідь, а також тих, які мають важливе значення для відновлення ландшафтного, біологічного та агробіологічного різноманіття;

- розробити регіональну програму з наукових основ та підтримки впровадження природного й точного землеробства. Координатором цієї програми призначити Центр природного агровиробництва Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету;

ДИСКУСІЇ. РЕЦЕНЗІЇ. ПРОПОЗИЦІЇ...

- клопотати перед міністерствами та відомствами України про необхідність фінансового забезпечення функціонування біосферних заповідників, національних та регіональних ландшафтних природних парків;

- забезпечити охорону та збереження заповідних степів у зональному аспекті на основі поліваріантної системи природокористування;

- активніше залучати громадськість і науковців до реалізації заходів і проектів зі збереження біологічного, геологічного і ландшафтного різноманіття. Із цією метою створити науково-експертну раду з представників профільних наукових установ та громадських природоохоронних організацій;

- залучати широкий загал фахівців з профільною освітою та досвідом роботи не менше 5 років до обговорення кандидатур під час призначення на керівні посади у сфері заповідної справи;

- організувати громадський контроль роботи біосферних та природних заповідників;

- спростити процедуру отримання статусу громадського екологічного інспектора для представників громадських екологічних організацій, які мають досвід громадської природоохоронної діяльності не менше 5 років.

На території Дніпропетровської області за обґрунтованого і відповідального підходу до режиму заповідання терміново підлягають:

- усі площі байрачних дібров без винятку;

- усі пристінні насадження та крутосхили лісів по р. Самара;

- заплавні діброви та борові комплекси;

- лісові, інші рослинні комплекси балок та ярів;

- заплавні луки;

- штучні лісові масиви, які натуралізувалися;

- кам'янисті відслонення по балках на узбережжях нижньої течії Дніпра та по схилах Базувлука;

- терасовані схили правого древнього берега Самаро-Кільченської долини в межах урочища “Отченашківські наділи”;

- короткозаплавні природні діброви багатовікового походження;

- усі багатовікові дерева в різних типах лісу;

- усі геологічні пам'ятки природи;

- залишки долинних галофільних дібров біля с. Мерцалівка (верхня течія Самари);

- усі степові ділянки, які населені видами занесеними до Червоної книги Дніпропетровської області;

- створити регіональну географічну інформаційну базу даних, а на її основі – інтернет-портал “Біологічне різноманіття Дніпропетровської області та об'єкти природно-заповідного фонду”. Така база даних дозволить одержувати інформацію органам державної влади, науковцям, громадським активістам про розташування об'єктів природно-заповідного фонду, які вже існують або плануються до створення; етап, на якому знаходиться процедура створення таких об'єктів; результати моніторингу біологічного різноманіття. Координаторами цієї програми призначити Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет та природний заповідник “Дніпровсько-Орільський”.

Звертаємо увагу спільноти на необхідність додаткових заходів щодо збереження ландшафтного заказника “Дно Сарматського моря” і разом з ним прилеглої вербнякової левади поблизу селища Євелько-Миколаївка Новомосковського району.

**JOIN EFFORTS TO PRESERVE
THE NATURAL ENVIRONMENT!**

RESOLUTION

OF INTERNATIONAL RESEARCH-TO-PRACTICE CONFERENCE
“BIODIVERSITY CONSERVATION OF NATURAL AND AGRICULTURAL LANDSCAPES
AND PROTECTED AREAS DEVELOPMENT”

OCTOBER 10, 2014 y., c. DNIPROPETROVS'K

The draft report of Ukraine to the UN Conference on Sustainable (balanced) development of “Rio+20” states that in Ukraine, which takes less than 6 % of Europe, at least 35 % of European biodiversity is focused, so Ukraine should be viewed as a powerful reserve for its recovery. Since 1991, Ukraine and Dnipropetrovsk region in particular have increased the area of nature reserve fund (NRF) from 1 % to 6 % and 3% respectively, despite the fact that according to the law “On General-state program of national nature reserve network of Ukraine for 2000–2015” it was planned to increase this area to just over 10 %. Other words, it took more than 20 years to raise this rate 3...6 times. The opportunity to increase it almost 3 times by a year seems to be a big challenge. Till now, unfortunately, most of the country’s territory has damaged landscape, and the last military threats in the south and east of the country further enhance its poor condition. Therefore, the participants focused on the conservation of biologic, geologic and landscape diversity, formation of a national nature reserve network, development of nature conservation, international experience in nature conservation and protected areas rate of different regions.

The conference was attended by representatives of state institutions, research and university teaching staff of the region, biosphere and nature reserves staff and wide public. Aspects of natural and artificial ecosystems over a wide geographic format of both different states and natural areas found assessment in conference proceedings. Researchers pay attention to the condition of the nature spots in urban areas, to recreation systems. Among scientists and nature conservationists there was some concern in the current state of wetlands which are characterized by a variety of biota and micro landscapes, the climate conditions, great international importance in maintaining the transcontinental migration routes of water birds that requires a careful study and consideration of all the particular land. A great attention was paid to biodiversity due to agricultural activity. Areas of natural meadows and steppes were discussed and place of agricultural biodiversity as a component of the ecologic network was shown. In most of the reports and publications the concept of environmental management dominated, which in the world is called “the wise use concept” although there were other points of view.

Taking into account the above definitions the participants offered the following:

- develop a program of rehabilitation of disturbed ecosystems, including areas of nature reserve fund with the involvement of ministries, central and local authorities, academics, protected areas staff and representatives of environmental non-governmental organizations;

ДИСКУСІЇ. РЕЦЕНЗІЇ. ПРОПОЗИЦІЇ...

- draw attention of the executive branch to the need for sustainable use of the Regional Fund for Environmental Protection and “green” investments to solve the most critical environmental problems in the field;
- begin to build the institutional system of biodiversity conservation considering national priorities;
- strengthen cooperation with local governments, NGOs and scientific organizations to meet the requirements of the Convention on Biological Diversity;
- take steps to scientific studies, economic development and incentive approaches to biodiversity and agricultural biodiversity conservation;
- draw attention of the executive branch and local authorities to the need for beginning works on land conservation, especially cultivated but eroded and destructively altered areas;
- significantly increase recreation areas on reclaimed land;
- for nature users: regulate natural resource preparation volumes that should not exceed the annual increase in population;
- make proposals to resolve the contradictions between different laws relating to the nature reserve fund (Forest and Land Code of Ukraine, the Law of Ukraine “On the Nature Reserve Fund of Ukraine”, “On licensing in the sphere of economic activity”, etc.), to establish nature areas conservation priority over other types of human activity and nature use and apply for this a working group of experts, government representatives, society, business and local communities;
- create a separate central executive body – “the State Agency for nature reserve network and land conservation” and its branches in regions, which will supervise all protected areas of Ukraine, for coordination and effective implementation of the state policy on Protected Areas; at regional level create a municipal company for ensuring, maintenance, preservation and protection of established protected areas;
- continue the adaptation of Ukrainian legislation in the field of environment conservation in accordance with the requirements of EU directives, to introduce by 2020 the ecosystem approach to management activities and to update environmental programs in the regions where previous terms have been expired;
- continue to strengthen environmental education for civil staff, representatives of local communities and local governments, citizens, businesses and public organizations; recover publishing the literature on protected areas of the region by the Regional Fund for Environment Protection;
- promote the concept of the reserve balances to preserve unique natural environment;
- increase landscape diversity of agriculture areas by reducing the area of cultivated land by those of little value in certain commercial lands (eroded, saline, re-cultivated), as well as those that are essential for landscape restoration, biologic and agrobiologic diversity;
- create a regional program for development of scientific bases and support to the implementation of natural farming; to assign the Centre for Protection in Agriculture of Dnipropetrovsk State Agrarian-Economic University the coordinator of the program;
- draw attention of ministries and departments of Ukraine in the need for biosphere reserves, national and regional landscape parks financial supply;
- ensure the protection and conservation of protected steppes in the zonal aspect based on a system of multivariate nature use;
- engage the society and scientists to implement activities and projects in the conservation of biologic, geologic and landscape diversity, to establish the Scientific Expert Council as representatives of research institutions and environmental NGOs;
- attract professionals with specialized education and experience in this area when appointing senior positions in Protected Areas domain;
- organize public control of the biosphere and nature reserves;

ДИСКУСІЇ. РЕЦЕНЗІЇ. ПРОПОЗИЦІЇ...

- strengthen public control and simplify the procedure for obtaining the status of public environmental inspector for representatives of public organizations with at least 5-year experience of environmental activities.

In Dnipropetrovsk region at the following territories are subject to conservation at reasonable and responsible approach:

- all gorge groves without exception;
- all shelving plants and slope forests along the river Samara;
- floodplain and upland oak systems;
- forest and other vegetation complexes in the gullies and ravines;
- meadows;
- artificial forests that have been naturalized;
- rocky outcrops in the gullies on the banks of the lower watercourse of the Dnipro and the slopes by the river Bazavluk;
- terraced slopes of the right bank of the ancient Samara-Kilchenska valley within the tract “Otchenashkivski holdings”;
- short-floodplain nature oak systems of centuries origin;
- all old trees in different forest types;
- all geologic nature monuments;
- remains of halophile valley oak systems near the village Mertsalivka (upper watercourse of the Samara);
- all steppe areas inhabited by species listed as endangered in Dnipropetrovsk region;

- regional geographical information database and based on it the Internet portal “Biodiversity of Dnipropetrovsk region and objects of nature reserve fund” have to be created. This database will provide for state authorities, researchers, community activists the information about the location of nature reserve fund areas that already exist or are planned to be created; about the process stage of creating such objects; about the results of biodiversity monitoring. Appoint Dnipropetrovsk National University named after O. Gonchar, Dnipropetrovsk State Agrarian-Economical University and Natural Reserve “Dnieper-Orilskyi” staff the coordinators of the project.

We draw attention of the community to the need for additional measures for the conservation of the landscape reserve “Bottom of the Sarmatian Sea” and with it the adjacent willow meadow near the village Yevetsko-Mykolaivka of Novomoskovsky district.